

Begroting 2017

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	De zes taken nader toegelicht	6
3	Risicobeheersing	15
Bijlage 1	Kosten en investeringen	17
Bijlage 2	Capaciteit en middelen DNB-breed	18
	Afkortingenlijst	19

1 Inleiding

Als centrale bank en prudentieel toezichthouder maakt DNB zich sterk voor het bevorderen van de financiële stabiliteit in Nederland en draagt daarmee bij aan duurzame welvaart in Nederland.

In deze begroting leest u hoe DNB deze missie precies in gaat vullen in 2017: welke activiteiten onderneemt DNB in 2017 om bij te dragen aan de financiële stabiliteit en daarmee aan duurzame welvaart in Nederland?

De toezichttaak en de resolutietaak voert DNB uit als Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO). Als ZBO stelt zij ook een aparte begroting op, die uitvoeriger

dan deze tekst beschrijft hoe we de toezicht- en resolutietaken uitvoeren. Die ZBO-begroting vindt u op www.dnb.nl.

Meer informatie over het Financieel Expertise Centrum (FEC) vindt u op FEC-partners.nl.

Het FEC is een samenwerkingsverband waarin zeven partners samenwerken om de integriteit van de financiële sector te versterken: Ministerie van Veiligheid & Justitie, Ministerie van Financiën, Openbaar Ministerie, Politie, FIOD, Belastingdienst en FIU Nederland.

Missie DNB

DNB maakt zich sterk voor financiële stabiliteit en draagt daarmee bij aan duurzame welvaart in Nederland

1767 FTE

€ 384 mln

DNB werkt samen met Europese partners aan:

Financiële stabiliteit

Een schokbestendig financieel systeem

€ 11,4 mln

Toezicht

Solide en integere financiële instellingen die hun verplichtingen nakomen

€ 154,4 mln

Monetaire taken

Prijsstabiliteit en een evenwichtige macro-economische ontwikkeling in Europa

€ 60,1 mln

Betalingsverkeer

Veilig, betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer

€ 102,3 mln

Resolutie & DGS

Afwikkelbare financiële instellingen

€ 16,0 mln

FEC

FEC werkt aan het versterken van de integriteit van de financiële sector

€ 1,3 mln

Statistieken

Goed bruikbare statistieken voor interne en externe afnemers

€ 38,3 mln

2 De zes taken nader toegelicht

Financiële stabiliteit EUR 11,4 miljoen

DNB is toonaangevend in Financiële Stabiliteit

Commercieel vastgoed en de woningmarkt vormen twee belangrijke speerpunten in 2017 voor DNB op het terrein van de financiële stabiliteit. Aan de woningmarkt in grote steden in Nederland zal in dat verband een speciale studie worden gewijd. Hiertoe zullen gesprekken worden gevoerd met belangrijke stakeholders op de Nederlandse woningmarkt. Ook zal in deze studie gebruik worden gemaakt van granulaire data, op basis van nieuwe wettelijke mogelijkheden om gericht data uit te vragen ten behoeve van financiële stabiliteitsdoeleinden.

Ook zal DNB vaker scenario-analyses en stress-testen toepassen om de schokbestendigheid van het financiële stelsel te kwantificeren. In dat verband is DNB voornemens om in 2017 het financiële stelsel aan een stresstest op de risico's van klimaatverandering te onderwerpen. In 2017 zal het Internationaal Monetair Fonds (IMF) haar bevindingen kenbaar maken inzake het Financial Sector Assessment Program (FSAP), waarin het macroprudentiële en microprudentiële toezicht van DNB eens in de vijf jaar aan een toets wordt onderworpen. DNB zal de FSAP-aanbevelingen van het IMF daarbij ter harte nemen. DNB zal in 2017 tevens een studie doen naar de implicaties van

Bazelse arrangementen voor Nederlandse banken en de financiële stabiliteit.

7

DNB rapporteert twee maal per jaar publiekelijk over de risico's voor de financiële stabiliteit in haar Overzicht Financiële Stabiliteit (OFS). Daarnaast zal DNB op het FS-gedeelte van de website van DNB grafische animaties toepassen om financiële stabiliteitsrisico's voor een breed publiek beter inzichtelijk te maken. DNB streeft ernaar om de in het OFS gesignaleerde risico's voor de financiële stabiliteit te mitigeren door de inzet van macroprudentiële instrumenten. Zo maakt DNB het stelsel weerbaarder door bijvoorbeeld extra buffers te eisen van financiële instellingen. Op die manier kan de schokbestendigheid van het financiële stelsel worden vergroot. Daarnaast werkt DNB in 2017 verder aan de ontwikkeling van nieuwe macroprudentiële instrumenten voor niet-bancaire financiële instellingen. De belangrijkste risico's voor de financiële stabiliteit en de mogelijke beleidsrespons worden aan de orde gesteld in het Financieel Stabiliteits Comité (FSC), waarin DNB, de Autoriteit Financiële Markten (AFM), het Centraal Planbureau (CPB) en het ministerie van Financiën zitting hebben.

DNB zal in 2017 vaker gebruik maken van externe expertise om financiële stabiliteitsrisico's goed in kaart te brengen, bijvoorbeeld door het organiseren van conferenties, expertmeetings en workshops. Daarnaast werkt DNB zowel op Europees als op internationaal niveau intensief en actief samen met andere buitenlandse autoriteiten op het

terrein van de financiële stabiliteit, omdat veel risico's een grensoverschrijdend karakter hebben. Intern zet DNB onverminderd in op de synergie tussen de taken toezicht, resolutie en financiële stabiliteit, door elkaars expertise te benutten en kennis en informatie uit te wisselen. Zo vormen de geïdentificeerde macrorisico's een belangrijk uitgangspunt voor de risico-analyses in het toezicht op de financiële instellingen. Tegelijkertijd rapporteren de toezichthouders risico's die zij bij de instellingen waarnemen, zodat kan worden bepaald of deze risico's zich tot systeemrisico's zouden kunnen ontwikkelen. Deze wisselwerking komt de synergie tussen de centrale bank, de resolutie-autoriteit en de microprudentiële toezichthouders ten goede.

Monetaire taken
EUR 60,1 miljoen

DNB beïnvloedt het beleid op monetair en financieel-economisch terrein in de door haar gewenste richting

Het onconventionele monetair beleid, waaronder het op grote schaal aankopen van financiële activa, vraagt veel van DNB, zeker in combinatie met het streven vermijdbare marktverstoringen te voorkomen. Daarom is van belang dat tijdig inzicht wordt verkregen en ingespeeld kan worden op relevante ontwikkelingen en risico's op financiële markten. Ook omdat de risico's voor de financiële

positie van DNB als gevolg van de aankopen zullen blijven toenemen. Ten aanzien van het monetaire beleid streeft DNB in 2017 naar beleidsbesluiten die bijdragen aan het handhaven van prijsstabiliteit op de middellange termijn, waarbij voldoende aandacht is voor de afnemende meeropbrengsten en mogelijke negatieve bijwerkingen van de lage rente.

DNB zal in 2017 aandacht besteden aan twee majeure ontwikkelingen die bepalend zijn voor duurzame groei van de Nederlandse economie: de positie van middengroepen en de invloed van energie- en klimaatbeleid. De arbeidsmarktpositie van middengroepen staat mondiaal onder druk, als gevolg van globalisering en technologie. Door duiding van de economische betekenis van deze ontwikkeling en analyse van de beleidsopties wil DNB dit thema agenderen en bijdragen aan de verdieping van het beleidsdebat. De transitie naar een klimaatneutrale economie is daarnaast een van de voornaamste lange termijn uitdagingen voor de Nederlandse economie. Hoewel er toenemende consensus is over de ambitie, is de concrete vormgeving nog nauwelijks uitgekristalliseerd. DNB heeft zich in 2016 nadrukkelijk in dit debat gemeld en is voornemens hier in 2017 op voort te bouwen.

Uiteraard blijft DNB naast deze thema's ook aandacht vragen voor hervormingen waarvan de noodzaak al eerder is bepleit (tegengaan lange huishoudbalansen, pensioenstelsel, woningmarkt, belastingherziening, arbeidsmarkt, bufferopbouw in de overheidsfinanciën). Uiteraard kan het

regerakkoord daarbij aanleiding geven om nieuwe accenten te plaatsen.

Op al deze gebieden houden we vast aan de duurzame dialoog met relevante stakeholders die we de afgelopen jaren opgebouwd hebben, onder meer met de andere centrale banken.

Ondanks de huidige lage rente blijft de doelstelling voor onze vermogensbeheerders overeind om op alle deelportefeuilles beter te presteren dan de benchmark.

Toezicht
EUR 154,4 miljoen

Het toezicht van DNB is maatgevend en gezaghebbend

De post-crisis hervormingsagenda is zo goed als voltooid, maar heeft de zorgen over de staat van de financiële sector niet volledig weggenomen. Met ons prudentiële en integriteitstoezicht zullen wij ook in 2017 onze capaciteit inzetten met herstel van vertrouwen als hoofddoel. DNB ziet in dit verband zes specifieke risico's. Ten eerste de aanhoudend lage rente die directe en langetermijngevolgen heeft voor bedrijfsmodellen en risicoprofielen van financiële instellingen. Aanscherping van regelgeving was nodig, maar de resulterende complexiteit van toezichtwetgeving vergroot het risico op onbedoelde effecten. De toenemende

druk op bedrijfsmodellen vraagt ten derde om verandervermogen bij bestuurders van financiële instellingen. Ook is verdere vergroting van het integriteitsbewustzijn nodig om het vertrouwen in de sector niet te schaden en verder te versterken. Samen met groeiende politieke onzekerheid over de toekomst van de Europese Unie (EU) (bijvoorbeeld de Brexit) en de blootstelling van financiële instellingen aan klimaatrisico's ziet DNB dit momenteel als zes top risico's voor de financiële sector (zie verder ook het OFS).

DNB wil haar toezicht versterken, en hecht daarbij aan een open dialoog met de sector. We stellen ons toetsbaar op en geven gevolg aan gefundeerde kritiek; denk aan de vervolgstappen volgend op een aantal externe evaluaties. Zo heeft DNB de transparantie over het toetsingsproces verbeterd, kansen voor technische innovatie gecreëerd en onnodige obstakels voor nieuwe toetreders weggenomen. In de Toezicht Vooruitblik, die eind november 2016 is verschenen, beschrijven we meer in detail de geplande en verwachte toezichtonderzoeken van DNB in 2017.

Banken, verzekeraars en pensioenfondsen

We nemen actief deel aan internationaal overleg, onder andere het Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), de International Association of Insurance Supervisors (IAIS), de European Banking Authority (EBA), het Single Supervisory Mechanism (SSM) en de European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA).

10

Bij de vaststelling van de toezichtagenda heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een belangrijke stem. De toezichtprioriteiten voor het banktoezicht worden eind 2016 verder afgestemd met het SSM. Het Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) vormt ook in 2017 weer de kern van de Europese toezichtmethodologie.

De toezichtwetgeving voor banken blijft in ontwikkeling. De herzieningen van het Bazels Comité worden afgerond, waarbij DNB zich ervoor inzet dat ongefundeerde verschillen in risicowegingen verkleind worden, maar het systeem van risicoweging wel gebaseerd blijft op verschillen in het risicoprofiel van banken. Een verhoging van de kapitaaleisen is geen doel van deze herzieningen, maar kan voor individuele banken wel een gevolg zijn.

Technologische innovatie, de lage rente, klimaatverandering en veranderend klantgedrag dwingen verzekeraars om hun bedrijfsmodel onder de loep te nemen. Het risicogebaseerde toezichtkader Solvency II maakt deze ontwikkelingen nog beter zichtbaar. De uitdagingen spelen sectorbreed en de winstgevendheid van veel verzekeraars staat onder druk.

DNB zal komend jaar de sector nauwlettend blijven monitoren en zal daarbij tijdig ingrijpen. Verdere professionalisering van de implementatie en toepassing van Solvency II is daarvoor nodig. Het herstel- en resolutiekader voor verzekeraars, dat naar verwachting in 2018 in werking treedt,

zal volgend jaar van toezichthouder en instellingen al voorbereiding vragen.

De financiële positie van veel pensioenfondsen en de noodzaak van transitie naar een nieuw pensioencontract leveren de grootste risico's op. De overgang naar een nieuw contract is een grote verandering die veel voorbereiding zal vergen van pensioenfondsen en toezichthouder. Het publiek moet bovendien goed worden voorbereid en al te hoge verwachtingen moeten worden bijgesteld.

Trustkantoren, beleggingsondernemingen en -instellingen en betaalinstanties

In 2017 intensificeert DNB het toezicht op de trustsector. Dat doen we in ieder geval totdat de nieuwe regelgeving van kracht is. DNB zet extra capaciteit in om bij meer vergunninghoudende trustkantoren onderzoek te kunnen doen. We gaan vaker in gesprek met de sector, waar nodig aangevuld met formele maatregelen.

Door middel van stresstesten onderzoeken we in 2017 het liquiditeitsrisico dat zich voordoet indien grote hoeveelheden geïnvesteerd vermogen worden teruggetrokken uit (groepen) beleggingsfondsen.

In 2017 verwacht DNB nog meer duidelijkheid te kunnen bieden over de reikwijdte van de tweede betaaldienstrichtlijn (Payment Services Directive 2; PSD2), onder meer door vergunninggerelateerde vragen te beantwoorden die marktpartijen via de innovatiehub stellen. Om te voorkomen dat de

mogelijkheden voor herstel in een te laat stadium worden geïnventariseerd, vragen we betaalinstanties in 2017 een herstel- en resolutieplan op te stellen.

Caribisch Nederland

Voor het toezicht op financiële instellingen die actief zijn in Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-toezicht) is DNB afhankelijk van een goed functionerende en integere Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS). Dit is een punt van aanhoudende zorg. Naast aanpassingen in wet- en regelgeving, met name ten aanzien van de inrichting van prudentiële waarborgen (solvabiliteitsfonds en DGS), zal onze inzet er onverminderd op gericht blijven dat de CBCS een betrouwbare en krachtige toezichthouder is.

Het integriteitstoezicht op de BES-eilanden blijft verder gericht op bewustzijn en beheersing van integriteitsrisico's en op transactiemonitoring. Ten tweede stellen we een risicobeeld op om de prioriteiten van het lokale toezicht ter plaatse te ondersteunen, in samenwerking met de Financial Intelligence Units. DNB toetst ten derde beleidsbepalers van financiële instellingen op de BES-eilanden op betrouwbaarheid en geschiktheid.

Tot slot wil DNB meer aandacht besteden aan voorlichting over wet- en regelgeving, inzettend op het delen van kennis en ervaring met collega-toezichthouders, in Het College van Koninkrijkstoezichthouders.

Resolutie & DGS EUR 16,0 miljoen

DNB is een slagvaardige resolutieautoriteit

In de prioritering van onze resolutiewerkzaamheden sluiten we aan bij de speerpunten van het Europese Single Resolution Mechanism (SRM), waarbinnen DNB zichtbaar bijdraagt aan effectief en efficiënt functioneren van de Single Resolution Board (SRB). We gaan het tweede jaar in van resolutieplanning en de ontwikkeling van consistente kaders voor resolutievoorbereiding en -uitvoering. Daarbij richten we ons ook op nieuwe beleidsvragen en mogelijke regelgeving, zoals het initiatief van een Europees depositogarantiestelsel (EDIS). Binnen het SRM streven we naar een consistente en effectieve aanpak van niet-solvabele/niet-rendabele banken, mede dankzij gedegen implementatie van vereisten voor verliesabsorberend vermogen. De Total Loss Absorbing Capacity (TLAC) en Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities (MREL) bepalen het minimumbedrag aan het bail-inbaar vermogen dat nodig is om banken ordentelijk te kunnen afwikkelen. We onderhouden nauwe contacten met belangrijke internationale counterparts, ook buiten de bankenunie, en blijven detachering in SRM-verband stimuleren.

Als Resolutieautoriteit werken we aan plannen voor alle banken in Nederland, zodat deze bij onverhoopte problemen ordentelijk kunnen worden afgewikkeld in resolutie dan wel faillissement. Binnen DNB

moet daartoe de uitvoerende resolutieorganisatie goed tot stand worden gebracht, met het oog op crisismanagement, de inzet van resolutie en DGS-instrumenten en tijdige, goed geïnformeerde besluitvorming. Ook zullen we in 2017 de (vernieuwde) Deposito Garantiestelsel (DGS)-taak binnen DNB goed verankeren. DNB zal daartoe de noodzakelijke DGS-systemen en -dataveren implementeren, om efficiënte fondsvorming te bewerkstelligen en het proces van uitkeringen aan gedekte rekeninghouders te versnellen.

Tot slot zal DNB in 2017 werken aan kennis over, en vertrouwen in, DGS en resolutie in Nederland, met gerichte communicatie aan verschillende doelgroepen.

Betalingsverkeer EUR 102,3 miljoen

DNB staat voor efficiënte en robuuste betaal- en effectenketens

DNB werkt aan een veilig, betrouwbaar en efficiënt betalingsverkeer. We zullen het komende jaar opnieuw bevorderen dat verbeteringen in de betaal- en effectenketens worden bewerkstelligd. Eén van de acties daartoe zal zijn dat de instellingen die behoren tot de financiële kerninfrastructuur van Nederland, waaronder DNB zelf, aan geavanceerde cyberweerbaarheidstesten op hun betaal- en effectensystemen worden onderworpen.

Hiermee draagt DNB bij aan het verhogen van de cyberweerbaarheid van de Nederlandse kerninfrastructuur.

Om de efficiëntie te bevorderen zet DNB zich in om de verwerking van realtime betalingen, 24 uur per dag, 7 dagen per week, mogelijk te maken. Zowel in Nederland als in Europa. Innovaties kunnen zorgen voor meer efficiëntie, een hoger veiligheidsniveau of betere toegankelijkheid van betaalsystemen. Verbeteringen op één of meer van deze aspecten zorgen ervoor dat het betalingsverkeer beter aansluit bij maatschappelijke behoeften. DNB toetst de innovaties in het betalingsverkeer aan het zelf ontworpen beoordelingskader van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB).

Central Counterparties (CCP's) vormen door toenemend gebruik een steeds belangrijker onderdeel van de effecteninfrastructuur. Zij staan tussen aan- en verkopende partijen in en kunnen daardoor risico's in het financiële stelsel reduceren. Wel worden de risico's door de inzet van CCP's geconcentreerd. Om de stabiliteitsconsequenties die daarmee samenhangen te ondervangen, is het van belang op CCP's goed oversight te houden en zo nodig resolutie mogelijk te maken, zowel op nationaal als internationaal niveau.

DNB zal in 2017 onverminderd erop aansturen dat instellingen waar DNB oversight op houdt in zowel het retail- wholesale- als effectenverkeer, voldoen aan de gestelde normen. Zo zetten wij ons in om

systeemrisico's en verstoringen zoveel mogelijk te voorkomen.

In 2022 zullen het bankbiljettenbedrijf en de goudkluis, die tot op heden gehuisvest zijn in het gebouw van DNB in Amsterdam, verhuizen naar het defensie terrein Camp New Amsterdam in de gemeente Zeist. Hiervoor zullen reeds in 2017 voorbereidingen worden getroffen. Het Cash Centre zal zo worden vormgegeven dat het robuust is voor toekomstige ontwikkelingen in de chartale keten. DNB blijft onverminderd stimuleren om beschikbaarheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid van contant geld veilig te stellen.

Productiekosten bankbiljetten 2017

De aanschafkosten van bankbiljetten in de begroting hangen af van de jaarlijkse toewijzing in Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB)-verband. Daarnaast wordt de jaarlast in sterke mate beïnvloed door het jaar waarin de feitelijke levering van de bestelling plaatsvindt.

De kosten voor het quotum 2017 voor de 'Nederlandse' €50 bankbiljetten bedragen EUR 17,9 mln. Het betreft hier de productie van de tweede serie €50. Naar verwachting start de productie eind 2016 en zullen de bankbiljetten geleverd en betaald worden in 2017. De resterende begrotingspost in 2017 bestaat voor het overgrote deel uit de kosten die DNB maakt omdat nog altijd mensen oude guldenbiljetten komen inleveren en de tegenwaarde daarvan in euro's ontvangen.

Statistieken EUR 38,3 miljoen

DNB levert goed bruikbare statistieken voor interne en externe afnemers

Ook in 2017 zijn de medewerkers van DNB's statistiekdivisie in alles gericht op het leveren van betekenisvolle informatie, die waarde toevoegt voor DNB en externe gebruikers. In het kader van het programma Herziening Macro-Economische Statistieken (HERMES) treft DNB samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voorbereidingen om de nationale rekeningen en betalingsbalans vanaf 2018 volgens een nieuw, geïntegreerd proces op te stellen. Dit maakt deze statistieken onderling volledig consistent, en maakt door gebruikers veelgevraagde informatie – bijvoorbeeld over effectenbezit en schaduwbankieren – toegankelijker.

Ook zullen in 2017 enkele nieuwe en veranderende rapportageverplichtingen ingeregeld moeten gaan worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aankomende Anacredit regulation van het ESCB, waarmee vanaf 2018 gedetailleerde informatie over bankleningen bij Europese banken zal worden verzameld.

Om de in- en externe afnemers goed bruikbare statistieken te kunnen leveren, investeren we in 2017 in verbeterde dataverwerking, -ontsluiting en -visualisatie. We zetten een nieuwe stap in de migratie van rapportages naar ons nieuwe

ontvangstplatform, het Digitaal Loket Rapportages, en ontwikkelen nieuwe dashboards voor DNB-collega's die de binnengekomen informatie overzichtelijk weergeven. Voor externe afnemers wordt in 2017 een nieuwe Statistiekenwebsite gelanceerd, die gebruikers nieuwe mogelijkheden biedt en waarin de nadruk meer dan voorheen ligt op de visualisatie van data.

Ondersteuning

De ondersteuning van DNB is modern en kostenbewust

De ondersteuning van DNB werkt gezamenlijk aan een moderne, kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening. Als organisatie met een publieke taak gaan wij verantwoord om met onze middelen. In 2020 is het streven een besparing van 20% te realiseren ten opzichte van de begroting van 2015. Hiervoor worden in de begroting van 2017 uiteraard al de eerste stappen gezet. Het uitgangspunt is 'beste koop' voor de standaarddienstverlening en maatwerk waar nodig voor de hoogwaardige dienstverlening en advies.

De ICT wordt moderner door onder andere de mogelijkheden van cloud-diensten en agile-ontwikkeling in te zetten en mogelijk te kiezen voor vormen van sourcing. Daarnaast gaat DNB haar data slimmer beheren en beter benutten bij

analyses. Dit betekent een kwaliteitsimpuls voor de lange termijn en een kostenbewuste keuze. DNB beschikt over veel gevoelige informatie en het is cruciaal dat deze goed wordt beveiligd. In 2017 zal DNB haar niveau van informatiebeveiliging wederom verhogen.

DNB zal vanaf 2017 haar loongebouw ontwikkelen naar een niveau vergelijkbaar met de algemene markt. Een beheerst beloningsniveau past bij de positie van DNB in de maatschappij.

Het is voor DNB van belang om haar stakeholders steeds te betrekken bij haar taakuitoefening. Communicatie wordt daarom meer en meer integraal onderdeel van het werk van elke DNB medewerker, daarbij gebruikmakend van modernere en gerichte communicatiemiddelen.

DNB is van plan het gebouw in Amsterdam na de uithuizing van het waardegebied te renoveren. De wens is om hierbij een meer open en transparant gebouw te creëren. Daarbij zal wel een balans moeten worden gevonden met de eisen die vanuit het oogpunt van veiligheid aan het pand worden gesteld. In 2017 zal de scope van de renovatie verder uitgewerkt worden.

3 Risicobeheersing

DNB onderkent verscheidene risico's die haar kunnen belemmeren om haar doelen te bereiken. We houden rekening met deze risico's en nemen waar mogelijk beheersingsmaatregelen. De belangrijkste risico's en beheersmaatregelen die worden onderscheiden, zijn:

1 Economische ontwikkelingen

De kwetsbare economische en financiële situatie zorgt ervoor dat DNB alert moet blijven dat instellingen hun beloften en verplichtingen kunnen nakomen. De verschillende thema-onderzoeken van DNB zijn erop gericht om risico's tijdig te signaleren en erop toe te zien dat instellingen adequate beheersingsmaatregelen nemen. Daarnaast vindt versterking van de regelgeving plaats met de volledige toepassing van Solvency II, de herziening van het pensioenstelsel en nadere uitwerking van de Bazelse kapitaalregels. Het opstellen van herstel- en resolutieplannen voor banken en verzekeraars zorgt ervoor dat DNB en de instellingen goed voorbereid zijn en dat mogelijke kwetsbaarheden en onderlinge verwevenheden vooraf duidelijk in kaart zijn gebracht.

2 Onconventioneel monetair beleid

Ondanks een geleidelijk economisch herstel in het eurogebied, blijven de inflatie en de inflatieverwachtingen in de eurozone laag. In aanvulling op

bestaande aankoopprogramma's, zijn de centrale banken van het Eurosysteem in 2015 gestart met de aankoop van obligaties uitgegeven door overheden in het eurogebied en door Europese instellingen. Deze onconventionele monetaire beleidsmaatregelen stellen DNB in verhoogde mate bloot aan financiële risico's. In overleg met het Ministerie van Financiën is DNB gestart met het opbouwen van een extra voorziening.

3 Effectieve Europese Bankenunie

Het SSM is succesvol tot stand gebracht. Dit heeft geleid tot een belangrijke versterking in het Europees toezicht. Het SSM blijft zich de komende periode verder ontwikkelen. Het is van belang dat DNB goed blijft inspelen op (verdere harmonisatie van) Europese werkprocessen en onderlinge samenwerking. DNB stelt daarbij duidelijke prioriteiten om een actieve bijdrage te leveren op die punten waar DNB zich internationaal onderscheidt en waar DNB van mening is dat het Europees toezicht zich nog verder kan ontwikkelen. DNB is actief betrokken bij een effectieve uitvoering van het toezicht op Nederlandse banken en – als lid van de Supervisory Board – bij het toezicht op buitenlandse significante banken. DNB zet in op het versterken van internationale samenwerking en een goede vertegenwoordiging binnen het SSM en in relevante werkgroepen. Verder geldt dat de Single Resolution Board (SRB) per 1 januari 2015 is opgericht en nog in ontwikkeling is met

nadere uitwerking van regelgeving en procedures en verdere harmonisatie. Ook hier zet DNB in op belangrijke speerpunten met betrekking tot consistente kaders en maatregelen in resolutieplanning en duidelijke voorwaarden voor resolutie en gebruik van het Single Resolution Fund. Dit vraagt ook veel capaciteit van DNB. Het is van belang om zo snel mogelijk goed voorbereid te zijn op effectieve afwikkeling in Europees verband.

4 Aantrekken en behouden van uitstekende medewerkers

Als kennisintensieve organisatie is het voor DNB van cruciaal belang dat zij de juiste medewerkers op de juiste posities kan blijven aantrekken. Met gericht arbeidsmarktbeleid positioneert DNB zich als aantrekkelijke werkomgeving voor professionals. Met de verkleining van de span of control, interne opleiding via de DNB Academie en via het aanbieden van externe opleidingen wordt actief gestuurd op het blijven ontwikkelen van medewerkers. Daarnaast bevordert DNB de roulatie, mobiliteit en samenwerking om brede expertise te ontwikkelen en synergie te bereiken tussen de verschillende taken van DNB.

5 Veilig en betrouwbaar kapitaalverkeer

Cyberaanvallen op financiële instellingen of DNB kunnen het betalingsverkeer verstoren. DNB houdt toezicht op de cyber resilience van Nederlandse financiële instellingen en draagt zorg voor een hoog beveiligingsniveau van de betalingsverkeerssystemen die DNB beheert. DNB blijft daarbij werken aan verdere verbetering van de technische infrastructuur en het versterken van de interne processen.

6 Zorgvuldig omgaan met informatie

Betrouwbare en moderne informatievoorziening wordt steeds belangrijker binnen DNB. DNB is een bankbreed programma gestart om de informatiebeveiliging binnen DNB te verbeteren en te voorkomen dat informatie lekt naar derden, onbetrouwbaar blijkt of niet beschikbaar is. Er worden gerichte projecten uitgevoerd om data beter te beschermen en te benutten. Daarnaast vinden trainingen plaats om de bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging te verhogen en gedrag en cultuur te versterken.

Bijlage 1

Kosten en investeringen

Tabel 1 Kosten en investeringen

EUR miljoen

17

	Begroting 2017	Begroting 2016	Vershil	Begroting 2015
Reguliere bedrijfskosten				
Personeelskosten	220,5	220,6	-0,1	214,2
Andere beheerskosten	100,7	91,8	8,9	93,4
Afschrijving op vaste activa	44,7	43,6	1,2	38,4
Overige bedrijfsopbrengsten	-0,3	-0,4	0,1	-0,3
Activering eigen personeel	-6,0	-5,7	-0,3	-5,0
Totaal reguliere bedrijfskosten	359,7	349,9	9,8	340,7
Overige bedrijfskosten				
Productiekosten bankbijjetten	24,3	38,2	-13,9	8,7
Totaal bedrijfskosten	384,0	388,1	-4,1	349,4
Totaal investeringen	27,6	37,0	-9,5	57,9

Bijlage 2

Capaciteit en middelen DNB-breed

18

Tabel 1 Personele inzet per taak

Fte

	Financiële stabiliteit	Toezicht	Beta- lings- verkeer	Mone- taire taken	Statis- tieken	Reso- lutie	Dgs	FEC	Totaal
Totaal primaire activiteiten	49	620	221	185	108	27	9	4	1.224
Totaal ondersteunende activiteiten	15	218	108	91	67	9	36	1	544
Totaal begroting 2017	64	838	329	276	176	36	45	4	1.767
Begroting 2016	90	823	361	272	179	26	-	4	1.754
Verschil	-26	16	-32	4	-3	10	45	-0	13
Begroting 2015	79	789	371	278	157	25	-	4	1704

Tabel 2 Kosten per taak

EUR miljoen

	Financiële stabiliteit	Toezicht	Beta- lings- verkeer	Mone- taire taken	Statis- tieken	Reso- lutie	Dgs	FEC	Totaal
Totaal primaire activiteiten	7,3	97,6	70,8	35,4	18,5	4,6	3,1	1,1	238,6
Totaal ondersteunende activiteiten	4,1	56,8	31,5	24,7	19,8	2,2	6,1	0,2	145,4
Totaal begroting 2017	11,4	154,4	102,3	60,1	38,3	6,8	9,2	1,3	384,0
Begroting 2016	17,7	153,4	115,3	59,0	36,4	5,1	-	1,2	388,1
Verschil	-6,3	1,1	-13,0	1,1	1,9	1,7	9,2	0,1	-4,1
Begroting 2015	15,2	152,4	84,5	60,2	30,8	5,1	-	1,2	349,4

Afkortingenlijst

AFM	Autoriteit Financiële Markten
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CBCS	Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten
CCP	Central Clearing Party
CPB	Centraal Planbureau
DGS	Deposito Garantie Stelsel
EBA	European Banking Authority
ECB	Europese Centrale Bank
EDIS	European Deposit Insurance Scheme
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken
ESRB	European Systemic Risk Board
EU	Europese Unie
FEC	Financieel Expertise Centrum
FSAP	Financial Sector Assessment Program
FSC	Financieel Stabiliteitscomite
HERMES	Herinrichting Macro-Economische Statistieken
IAIS	International Association of Insurance Supervisors
IMF	Internationaal Monetair Fonds
MOB	Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer
MREL	Minimum Required Eligible Liabilities
NRA	Nationale Resolutie Autoriteit
OFS	Overzicht Financiële Stabiliteit
PSD2	Payment Services Directive 2
QE	Quantitative Easing
SIRA	Systematische identificatie en analyse van integriteitsrisico's
SRB	Single Resolution Board
SRM	Single Resolution Mechanism
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process
SSM	Single Supervisory Mechanism
TLAC	Total Loss Absorbing Capacity
TLTRO	Targeted Long-term Refinancing Operations
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020-524 91 11
dnb.nl